

Obsah

1 ÚVOD	9
2 HISTÓRIA SLEDOVANIA A LIEČBY NÁDOROV PRSNÍKA	11
2.1 Prvotné obdobie a záznamy	11
2.1.1 Karcinóm prsníka ako systémové ochorenie	12
2.1.2 Karcinóm prsníka ako lokálne ochorenie	12
2.2 Súčasné obdobie – 20.–21. storočie	13
3. EPIDEMIOLOGIA OCHORENIA	14
3.1 Incidencia karcinómu prsníka	14
3.2 Epidemiológia a etiopatogenéza karcinómu prsníka	18
3.3 Rizikové faktory vzniku karcinómu prsníka	21
3.3.1 Genetická záťaž	22
3.3.2 Gény podmieňujúce vznik a fenotyp malígneho ochorenia prsníka	22
4. GENETIKA A MOLEKULOVÁ BIOLÓGIA KARCINÓMU	31
4.1 Karcinogenéza ako konverzia buniek závislých od homeostázy spätnoväzbovej regulácie k bunkám schopným autonómneho rastu a invázie	31
4.2 Malígne ochorenie ako porucha geneticky kontrolovaného bunkového cyklu	32
4.3 Formy a mechanizmy zmeny genetického materiálu v procese karcinogenézy	32
4.3.1 Prolifерácia buniek ako podmienka prejavu mutácie	34
4.3.2 DNA ako subjekt poškodenia a indukcie zmeny	35
4.3.3 Kontrolné mechanizmy bunky – úloha kontrolných bodov	36
4.3.4 Získanie autonómnosti a nesmrteľnosti malígne bunky a úloha teloméry	38
4.3.5 Získanie nezávislosti od inhibičných rastových stimulov a úloha nádorových supresorových génov	38
4.3.6 Súhrn mechanizmu karcinogenézy	40
5. VÝVIN PRSNÍKA A VZNIK MALÍGNEHO OCHORENIA	42
5.1 Prsník a jeho mliečna žľaza	42
5.1.1 Anatómia a architektúra prsníka	42
5.1.2 Embryonálny vývin prsníka	48
5.1.3 Postnatálny vývin prsníka počas detského a adolescentného obdobia	51
5.1.4 Postnatálne štruktúrne zmeny prsníka v adolescentnom a adultnom období	55
5.2 Mamárna stróma	63
5.2.1 Vplyv mamárnej strómy na vývin prsníka	63
5.2.2 Mamárna stróma a karcinóm prsníka	67
5.3 Mamárna vaskulatúra	69
5.3.1 Formovanie vaskulárneho systému	70

5.3.2 Vznik vaskulárneho systému karcinómu prsníka – angiogénne prepnutie (swich)	72
5.4 Bunková epitelovo-mezenchýmová premena	74
5.4.1 Epitelovo-mezenchýmová transpozícia vo vývoji karcinómu prsníka	76
5.4.2 Epitelovo-mezenchýmová transpozícia a liečba karcinómu prsníka	78
5.5 Rastové faktory	79
5.5.1 Rastové faktory ovplyvňujúce tyrozínkinázy	80
5.5.2 Rastové faktory ovplyvňujúce cytokinázový systém	84
5.5.3 Vplyv hormónov na rastové faktory	86
5.6 Steroidové hormóny a ich metabolity	88
5.6.1 Ovariálne steroidy vo vývine prsníka a jeho nádoru	89
5.6.2 Estrogénová a progesterónová signalizácia v tkanive prsníka	90
5.6.3 Mechanizmus karcinogenézy indukovanej estrogénom a progesterónom	93
5.7 Imunitný systém	94
5.7.1 Vplyv imunitného systému na vývoj dukto-lobulárnej jednotky	95
5.7.2 Nádorová imunoeditácia a spontánna regresia karcinómu	96
5.8 Apoptóza	99
5.8.1 Úloha apoptózy počas vývinu prsníka	100
5.8.2 Apoptóza v období involúcie prsníka	101
5.8.3 Apoptóza a karcinóm prsníka	102
5.9 Vplyv tkanivového mikroprostredia na vývin prsníkovej žľazy	105
5.9.1 Normálne mikroprostredie a vývin prsníka	106
5.9.2 Tkanivé mikroprostredie prsníka a vznik karcinómu	110
5.10 Epigenetika	117
5.10.1 Epigenetické zmeny	118
5.10.2 Epigenetika vo vývine prsníka a jeho karcinómu	120
6. GÉNY PODMIEŇUJÚCE VZNIK KARCINÓMU PRSNÍKA	141
6.1 Gény vysokej penetrancie	141
6.1.1 BRCA-syndróm	141
6.1.1.1 Štruktúra, funkcia a porucha funkcie BRCA-génov	142
6.1.1.2 Incidencia a mutačné spektrum BRCA 1 a BRCA 2 génov	147
6.1.1.3 Prítomnosť BRCA-mutácie a riziko vzniku karcinómu prsníka	147
6.1.1.4 Histopatológia a fenotypový prejav karcinómov podmienených BRCA 1 a BRCA 2 ..	149
6.1.1.5 Prognóza karcinómu prsníka podmieneného BRCA 1 a BRCA 2	150
6.1.1.6 Manažment a prevencia u jedincov s nálezom mutácie BRCA-génov	150
6.1.1.7 Manažment klinicky zdravých nosičov mutácie BRCA	150
6.1.1.8 Manažment nosičov mutácie BRCA-génov s rozvinutým karcinómom prsníka	153
6.1.2 Nádorový supresorový gén <i>p 53</i>	153
6.1.2.1 Štruktúra a lokalizácia génu <i>p 53</i>	153
6.1.2.2 Aktivácia a funkcia génu <i>p 53</i>	154
6.1.2.3 Formy inaktívácie génu <i>p 53</i>	157
6.1.2.4 Mutácie génu <i>p 53</i>	158
6.1.2.5 Polymorfizmy génu <i>p 53</i>	160
6.1.2.6 Prognostický a prediktívny význam génu <i>p 53</i>	161
6.2 Gény strednej a nízkej penetrancie	162
6.2.1 Protoonkogén <i>HER 2</i>	163
6.2.1.1 Štruktúra protoonkogénu <i>HER 2</i>	163
6.2.1.2 Receptor <i>HER 2</i> ako člen receptorov epidermálnych faktorov	164
6.2.1.3 Mechanizmus aktivácie receptorov <i>HER</i>	164
6.2.1.4 Funkcie protoonkogénu <i>HER 2</i>	165
6.2.1.5 Mechanizmy zmenenej aktivity a funkcie protoonkogénu <i>HER 2</i>	166
6.2.1.6 Polymorfizmus protoonkogénu <i>HER 2</i>	167
6.2.1.7 Incidencia a fenotypový prejav karcinómov prsníka podmienených <i>HER 2</i>	168
6.2.1.8 Prognostický a prediktívny význam <i>HER 2</i> v manažmente pacientky	169
6.2.2 Systém <i>MDR</i>	171

6.2.2.1 Štruktúra a funkcia génu <i>MDR</i> a glykoproteínu P (P-gp)	171
6.2.2.2 Genotyp <i>MDR 1</i> a karcinóm prsníka	173
7. GÉNY PODMIEŇUJÚCE FENOTYP A BIOLOGICKE SPRÁVANIE	
KARCINÓMU PRSNÍKOVEJ ŽLAZY – GÉNOVÁ PROFILÁCIA	182
7.1 Génová profilácia karcinómu prsníka	182
7.1.1 Génový profil a nová taxonómia karcinómu prsníka	183
7.1.2 Biológia karcinómu prsníka z pohľadu molekulovej taxonómie	185
7.2 Génový profil metastatického ložiska primárneho karcinómu prsníka	194
7.2.1 Metastáza a mechanizmus metastázovania	195
7.2.2 Genetická heterogenita metastázy primárneho karcinómu	200
7.3 Molekulová biológia benígnych a premalígnych lézií prsníka	204
7.3.1 Biológia premalígnych lézií prsníka	205
7.3.2 Genomika a génová expresia premalígnych lézií prsníka	208
7.3.3 Medzinádorová a vnútronádorová heterogenita premalígnych lézií	215
7.4 Biológia normálneho tkaniva prsníka	218
7.4.1 Génová expresia histologicky normálneho tkaniva prsníka	218
7.4.2 Génový profil histopatologicky normálneho epitelu prsníkovej žľazy ako signatúra rizika vzniku karcinómu	220
7.5 Génový profil karcinómu prsníka v koncepcii súčasnej praxe	226
7.5.1 Prediktívne, prognostické a riziko hodnotiace modely	226
7.5.2 Génový profil ako nástroj na hodnotenie prognózy	230
7.5.2.1 Oncotype Dx ^{TM}	230
7.5.2.2 MammaPrint ®	236
7.5.2.3 Rotterdamská 76-génová signatúra	237
7.5.2.4 Signatúra H/I BCP	238
7.5.3 Mikroarray/QRT-PCR génový profil v hodnotení predikcie a liečby	238
7.5.4 Mikroarray génový profil ako nástroj skríningu karcinómu	243
ZÁVER	256
Epilóg	260
Zoznam obrázkov	261
Zoznam tabuliek	266
Zoznam skratiek a symbolov	268